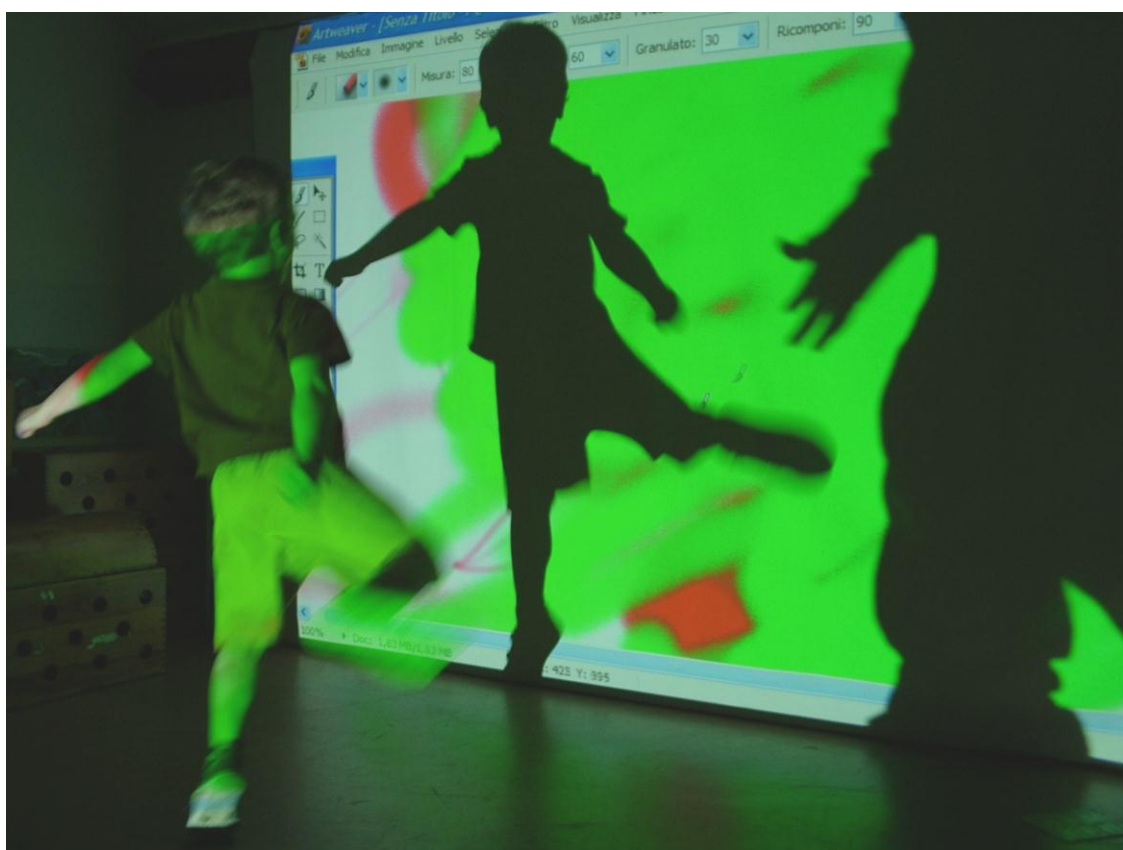

EL TALLER DEL MATERIAL GRAN

Un context d'interactivitat real
per connectar moviment, oralitat i expressió gràfica
a través de les tecnologies digitals
amb infants de 3 a 6 anys

XXXIX Premis Baldori Reixac

Equip de mestres del Parvulari

Escola Les Pinediques –Taradell

Gener de 2017

Presentació	2
Introducció	2
Breus apunts històrics	3
L'organització actual del parvulari.....	7
L'espai de l'aula gran. El taller del material gran	10
Justificació.....	12
L'oralitat a l'educació infantil	12
El desenvolupament motriu	13
La relació entre els diferents llenguatges expressius.....	14
Les noves tecnologies: el repte de la interactivitat real a l'educació infantil.....	16
El projecte	19
Descripció	19
Objectius	21
Descripció tècnica de la instal·lació i pressupost	21
Calendari d'aplicació	25
Resultats esperats	25
Bibliografia	27

Presentació

Introducció

La proposta del projecte que presentem, centrada en l'ampliació d'un dels espais-taller "El taller del material gran" del parvulari, té els seus orígens a principis dels anys vuitanta i continua viva avui perquè l'esmentat espai representa l'embrió de la dimensió organitzativa actual del parvulari. Les intervencions educatives que s'hi han anat desenvolupant al llarg del temps han evolucionat i ens han anat conduint on som.

En aquests moments, el "Taller del material gran" s'ha fet petit, i és just que pugui tenir l'abast que les seves potencialitats podrien oferir a infants i a adults. Amb l'ús de les noves tecnologies, adequades a les primeres edats, pot esdevenir un lloc de trobada i de descoberta on l'oralitat, el món de l'escrit, el cos i el moviment, l'expressió corporal i la representació gràfica permetin als seus interlocutors viure-hi experiències de descoberta globalitzadores que potenciïn l'autonomia i que afavoreixin les interaccions cooperatives.

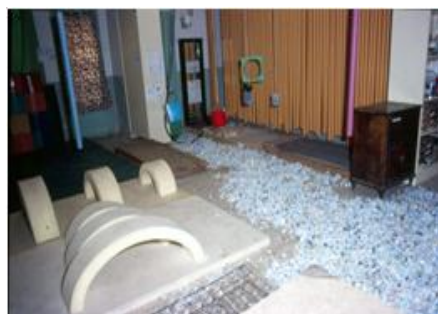
A tall d'introducció, ens sembla oportú iniciar el document fent un breu recorregut històric de la trajectòria del parvulari de l'escola pública "Les Pinediques" de Taradell.

Breus apunts històrics

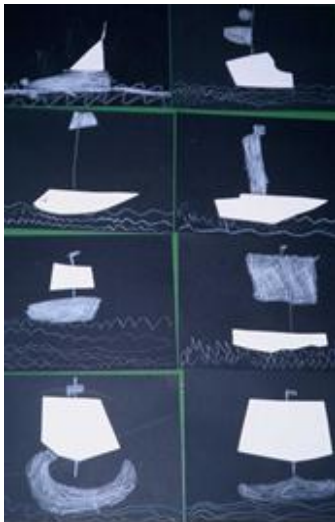
- L'edifici que ens acull va ser construït a l'inici del segle XX per l'arquitecte Josep Maria Pericas. Ja neix com a escola pública. Algunes èpoques mixta i d'altres només per a les noies.
- El curs 1978-79 la primària estrena edifici a la urbanització "Goitallops" i l'educació Infantil es queda a l'edifici de Pericas.

- Amb la recuperació de la democràcia, a l'**inici dels anys 80**, vam començar a treballar per PROJECTES al parvulari. Eren el fil conductor i, al mateix temps, els contenidors de l'experimentació a l'escola per a la comunicació, utilització i transformació de l'entorn escolar. El projecte, que abastava tot un curs escolar, suposava la construcció d'unes instal·lacions que partien de les activitats que els nens i nenes realitzaven en la seva interacció amb els materials i l'espai.¹

¹ Vegeu: Pujol, M.; Roca, N. (1991): *Treballar per projectes a parvulari*. Vic: Eumo Editorial.

El curs **1997-1998**, vam iniciar un nou treball que, seguint les estratègies i etapes metodològiques del treball per projectes, es centra més específicament en la pràctica de l'EXPRESSIÓ ARTÍSTICA i vincula l'activitat grafo-pictòrica amb els aspectes socioculturals i artístics contemporanis.

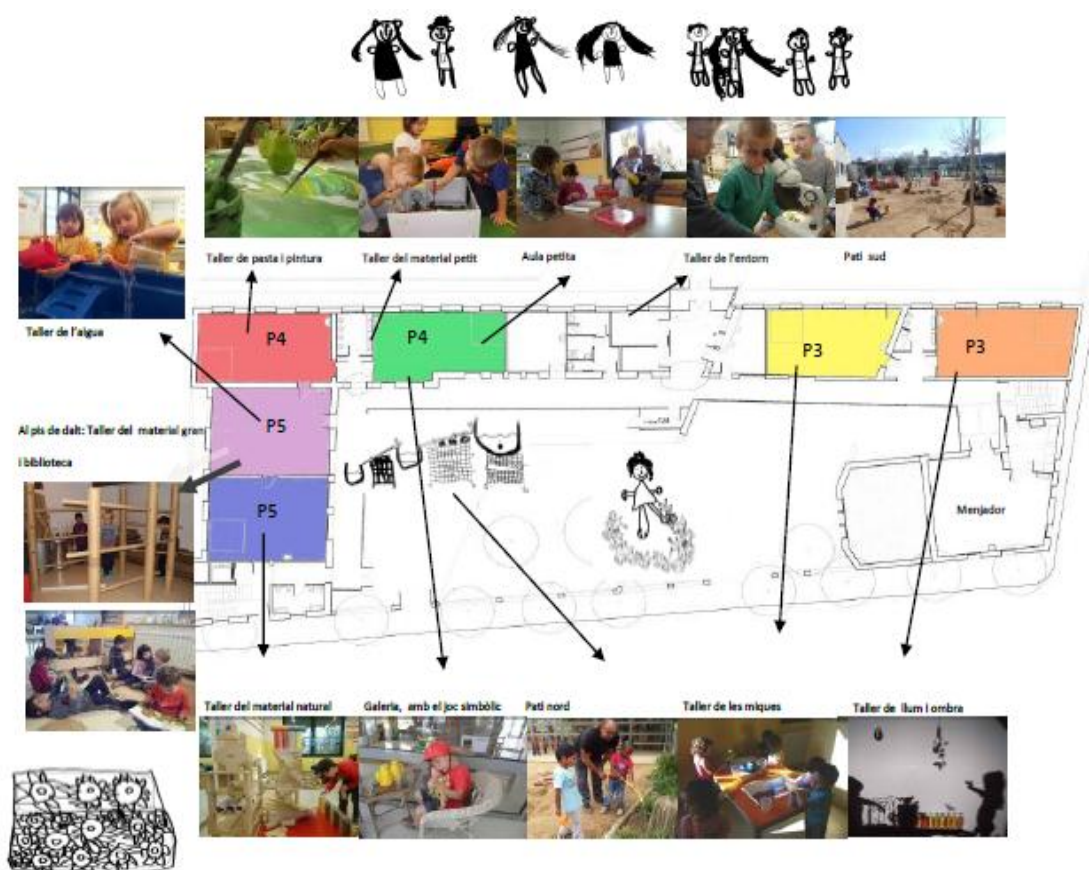

Després de la reforma de l'edifici, el curs **2007-2008**, comencem a treballar per AMBIENTS, entre d'altres raons, perquè l'augment progressiu d'infants ens demanava integrar les diferents estratègies del nostre treball: els projectes, els tallers, els racons, la descoberta de l'entorn i el joc simbòlic. A nivell organitzatiu, el treball per ambients consistia en distribuir materials i objectes en diferents espais, amb l'objectiu que els nens i nenes poguessin experimentar, manipular i construir mitjançant l'observació, la comparació i la reflexió.

L'organització actual del parvulari

A partir del curs **2013-2014**, repensem la identitat del Parvulari i organitzem els espais en TALLERS tal i com els tenim concebuts fins a dia d'avui, amb la intenció de crear un gran espai, on cada classe és concebuda com un TALLER en el qual tots els infants hi puguin trobar oportunitats de joc i de descoberta diferents i complementàries. Treballant amb grups d'edats diverses es generen uns ambients de treball, on s'hi recullen interessos, s'hi elaboren projectes i s'hi integren també altres estratègies metodològiques.

Als tallers escoltem les mestres i després podem fer les nostres propostes.

Aprenem observant, tocant, mirant, fent, ensuant, amb les mans, amb el cervell... i amb el cor també aprenem coses.

El cervell és el rei i el capità del cos. El cor fa unes quantes coses, però el cervell ens ho fa fer tot.

No oblidaré mai els meus amics perquè ens expliquem coses i ens estimem molt.

Amb els TALLERS, pretenem una organització del quotidià que privilegiï :

la FLEXIBILITAT
la SIMULTANEÏTAT
la CONTINUÏTAT

de les accions, dels espais i del temps,
per a situar l'infant al centre de l'acció educativa.

Amb aquesta pretensió i tenint present que a l'escola els infants entren en un espai i hi viuen un temps, ens proposem de crear contextos d'aprenentatge on:

- Els espais no s'ocupin, sinó que s'habitin. Els espais són temàtics, simultanis i complementaris. Preveiem un interior de l'escola on els espais són viscuts com a llocs i les propostes com a oportunitats .
- Els materials de cada taller es facin visibles i accessibles.
- La simultaneïtat de propostes i accions permeti treballar amb grups reduïts i heterogenis. Cada taller té una identitat pròpia però està en sintonia amb els altres tallers i espais del parvulari i connecta la vida dels tallers amb el quotidià de l'escola.
- La jornada s'estructuri en propostes simultànies i en petit grup, durant un temps llarg i relaxat, obert, generós i respectuós. Els moments de trànsit i endreça són considerats de plena activitat.
- La flexibilitat del temps i també la circulació lliure durant les estones d'esbarjo ofereixi continuïtat a les descobertes i harmonia entre l'interior i l'exterior. Un temps flexible que permeti les trobades i les relacions entre infants i amb l'adult. La galeria, on hi ha situats els racons de joc simbòlic, connecta les aules amb el pati afavorint aquesta continuïtat .

- El pati sigui un espai compartit que s'habita durant el contínuum del matí. Una font de recursos que genera noves propostes i que qüestiona als infants les seves teories. És un espai més que un temps que crea coherència entre el dins i el fora. Hi ha un "bibliopati", per tal que els infants puguin gaudir dels contes també durant l'esbarjo. La presència dels llibres no es redueix a la biblioteca del parvulari. Cada aula, cada taller, cada racó de joc simbòlic, el menjador i, fins i tot, els lavabos tenen el seu espai per als llibres.
- El patrimoni cultural suposi un pont entre el passat i el present que formi part de les vivències i de l'imaginari dels infants. L'espai urbà no és deixat de banda.
- Les connexions entre els aprenentatges donin sentit a les accions quotidianes, qualitat a les relacions i coherència a les propostes. Un context que permet aprendre globalment de les situacions del dia a dia i de les propostes.
- La intervenció d'un l'adult que observi, acompanyi i reculli les accions dels infants per retornar-les al grup en forma de noves propostes. Un adult que busca l'equilibri entre no renunciar al seu dret i responsabilitat de fer propostes i deixar autonomia a l'infant per a gestionar-se el temps. Que documenta amb la intenció que:
 - Els infants puguin donar continuïtat a les seves descobertes.
 - L'equip de mestres pugui reflexionar i fer recerca.
 - Les famílies tinguin oportunitats per a comunicar-se amb facilitat i fluïdesa amb els mestres i les mestres i segueixin el trajecte de cada infant i del grup (llibre de vida del grup-classe i dossiers individuals). La freqüència i qualitat de comunicació amb les famílies augmenta a través de la documentació i les fa més presents a l'escola.

L'espai de l'aula gran. El taller del material gran

És en aquest taller on centrem el projecte de reforma, perquè pot oferir l'ampliació d'oportunitats d'aprenentatge.

Al taller del material gran els nens i nenes tenen la possibilitat de reproduir i representar tant la realitat com la fantasia amb materials diversos.

Blocs d'escuma de mides i formes diferents, tubs, caixes de cartró, roba i cordes són els materials que ofereixen possibilitats de construcció diverses, on també el propi cos i la seva acció en formen part. Els infants imaginen, dissenyen i duen a terme els seus projectes.

Es troba a mig camí entre un espai de motricitat i un espai teatral on s'hi acullen les històries que creen els infants i que necessiten d'un escenari per a ser viscudes.

Per als adults és un laboratori d'observació extraordinari per conèixer millor els infants, donat que hi ha una explosió màgica fruit de la trobada de molts dels seus llenguatges expressius.

En alguna ocasió també hem provat d'incorporar-hi la part gràfica perquè ens sembla que completa i hi dóna molta més coherència.

L'altell de l'aula gran també acull la biblioteca de l'escola, amb un espai interior i una petita terrassa on s'hi pot tenir una trobada tranquil·la amb el món dels contes i de la literatura.²

² Vegeu el document annex titulat "L'organització actual. Els Tallers del parvulari" en el qual hi trobareu una descripció de tots els tallers, acompanyada d'imatges.

Justificació

L'oralitat a l'educació infantil

“Els llenguatges plàstic, musical, audiovisual, verbal, corporal, i els altres... faciliten als infants els mitjans per desenvolupar les seves possibilitats d'expressió i d'interpretació. El mestre escolta l'infant i l'observa des del respecte i interès en les seves manifestacions; acompanya els infants en el procés creatiu, conduint-los del dubte a l'experimentació, a gaudir del gest, del moviment, de la mirada, dels sons, de la veu, tot motivant, estimulants i donant suport; potencia la satisfacció de fer els seus propis descobriments. L'entorn escolar ha de ser ric i estimulants en les manifestacions de tots els llenguatges per fomentar la comprensió, l'apropiació de models, codis i eines amb sentit social, efectiu, crític i estètic.”³

Ens retrobem totalment amb l'esperit que es desprèn del darrer document d'orientacions sobre l'aplicació del currículum publicat pel Departament d'Ensenyament.

És ben sabuda la necessitat i la importància d'estimular el desenvolupament de les potencialitats expressives i orals que formen part dels eixos centrals de tota l'acció educativa de l'escola. Més endavant ens hi referirem. Aquí el que volem és exposar que per a nosaltres aquest treball es fa des de dues vessants:

- La dimensió quotidiana
- La creació de contextos: espais i projectes de recerca

És en la segona d'aquestes dues vessants on s'emmarca la nostra proposta, la nostra intervenció educativa.

³ Departament d'Ensenyament (2016): *Currículum i orientacions educació infantil. Segon cicle*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. pàg. 20

El desenvolupament motriu

“L’infant es relaciona i comunica amb el món a través del seu cos i cada un ho fa d’una manera única, segons quines siguin les seves capacitats i necessitats. L’infant té una necessitat innata d’acció, de moviment, que li permet actuar i interaccionar amb el seu entorn i anar ampliant aprenentatges. Així mateix, el llenguatge corporal és qui acompanya i ajuda a desenvolupar la resta dels llenguatges (plàstic, matemàtic, musical i verbal).

Són moltes, i grans, les conquestes psicomotrius que els infants fan dins els anys que dura el segon cicle d’educació infantil. Són anys de prendre consciència del propi esquema corporal, de progressar en el domini de destreses i en l’adquisició de seguretat i autonomia dins l’espai, i d’establir la preferència lateral. Així, per exemple, podríem referir-nos al desenvolupament del moviment en el gest gràfic: des del gargot fins a la precisió gràfica (dibuix, escriptura, encaixos...), des de la mà fins al domini d’estrís (pinzell, retoladors, teclat o llapis), etc.”⁴

Els infants no solen aïllar el cos de les experiències. El cos intervé clarament en el procés de creixement dels nens i nenes, afavorint-ne la propiocepció i la polisensorialitat. És per això que sovint els podem veure estirats per terra a l’escola, a les botigues, a casa i, fins i tot, al carrer. Per altra banda, aquest lligam afectiu, sensorial i emocional que tenen amb l’espai és, segurament, molt més intens del que tenim els adults, però ha de poder-se recrear a l’escola.

Entenem aquesta interacció amb l’entorn com un procés natural que s’ha d’acompanyar, afavorint entorns preparats que facin sorgir l’interès i la motivació de l’infant, permetent-li viure el cos com a amplificació d’experiències, com a element cognitiu, i no només com a ull, com a raó.

En definitiva, sense obviar els recursos que els mateixos infants reben del seu entorn quotidià, els volem oferir provocacions que els permetin gaudir del cos en totes les seves dimensions.

⁴ Departament d’Ensenyament (2016): *Currículum ... op.cit.*, pàg.38

La relació entre els diferents llenguatges expressius

“La interacció entre l’infant i les altres persones es fa a través dels llenguatges, en les diferents formes de comunicació i representació. Aquesta interacció permetrà a l’infant comprendre, incidir i aprendre en la realitat del seu context.

Els nens experimenten diferents usos i funcions dels llenguatges, en un ambient amb condicions favorables que ho faciliti i on es desenvolupi la comunicació en tots els àmbits i llenguatges tant verbal (oral i escrit) com corporal, artístic, musical, matemàtic i audiovisual.

Per això, serà imprescindible establir una relació afectiva positiva entre l’infant i la persona adulta, i entre els mateixos infants, així com una comunicació intensa, fluïda i agradable entre tots els mem-bres de la comunitat educativa.

Els diferents llenguatges permeten a l’infant manifestar fets i vivències, explorar coneixements, expressar i comunicar idees i sentiments, el que està imaginant o projectant, construir pensament i participar en intercanvis comunicatius diversos. En la mesura que explora i experimenta els recursos i les eines específiques de cada llenguatge se n’apropia i interioritza els processos i codis específics, desenvolupant les seves capacitats expressives i comprensives.”⁵

L’infant utilitza diferents estratègies i llenguatges -verbals i no verbals- per a conèixer-se ell mateix i per a conèixer la realitat que l’envolta. Quan arriba a l’escola, ha posat ja en funcionament uns llenguatges propis, és a dir, té un sistema personal de coneixement que és fruit de les experiències que ha tingut fins al moment. Són maneres de comunicar-se, de conèixer, de construir i de reflexionar sobre la realitat molt primitives i subjectives encara, però és precisament a través d’elles que ha començat a manipular i descobrir el seu entorn real. L’escola ha de trobar els mitjans necessaris per entrar en sintonia amb les estratègies que l’infant, de manera natural, ha posat en funcionament.

La trobada de l’infant amb una obra d’art li ofereix la possibilitat de veure l’entorn amb uns altres ulls ajudant-lo, alhora, a millorar les seves capacitats perceptives i a acostar-se al patrimoni cultural i artístic. Les

⁵ Departament d’Ensenyament (2016): *Curriculum ... op.cit.*, pàg.18

produccions artístiques ens ajuden a representar i a interpretar el món i, en conseqüència, a construir-lo. El coneixement de l'entorn no es limita als seus aspectes estrictament naturals o socials sinó que incorpora els elements artístics. Precisament, a través de les obres d'art i de la cultura visual es pot interactuar amb aquest entorn i entendre'l perquè el representen. Igualment amb la música, l'infant aprèn a percebre, escoltar i discriminar. Amb les noves tecnologies, es troba amb nous llenguatges com a espectador i com a actor. A l'escola podem ajudar els infants a familiaritzar-se amb aquestes experiències i afavorir un contacte actiu per reconèixer-hi les seves capacitats expressives i creatives.

La llengua, a través de qualsevol de les seves funcions i formes, representa un instrument essencial per a comunicar-se i aprendre. Una vida quotidiana de l'escola acurada des d'un punt de vista lingüístic, oferirà als infants la possibilitat d'escoltar històries i de dialogar amb adults i companys. Experimentant el plaer de la comunicació es posaran les bases per a la iniciació al món de l'escrit. A través de l'expressió gràfica i del codi escrit l'infant inventa històries, expressa emocions i vivències. Així mateix, la trobada amb els àlbums il·lustrats i l'anàlisi dels missatges de l'entorn, l'encoratgen a acostar-se al llenguatge escrit i el motiven per a la lectura i l'escriptura. El contacte amb poemes, dites i refranys l'inciten a analitzar sons i significats i, fins i tot, a inventar paraules noves. Acostant-se al món de l'escrit, descobreix també, eines digitals i les noves tecnologies.

Les noves tecnologies: el repte de la interactivitat real a l'educació infantil

“L'ús de la tecnologia ha de facilitar l'exploració activa en les activitats d'aprenentatge que es desenvolupen en l'educació infantil, amb propostes que estan al servei del desenvolupament de les capacitats dels infants.

El creixent augment i diversificació de dispositius, aparells i aplicacions ens pot fer pensar que tenim a les mans materials molt potents, de gran impacte en el procés de desenvolupament i aprenentatge dels infants. I de fet ho són: les aplicacions i els aparells tecnològics que es van integrant en les aules promouen i contribueixen a noves maneres d'adquirir coneixement, a mirades diferents i àmplies de la interpretació de la realitat, a gaudir de les propostes creatives que ofereixen, a comunicar-se des de múltiples llenguatges (textual, audiovisual...) en espais virtuals, a estimular la curiositat i el descobriment, a engrescar a fer activitats funcionals i més productives, de forma personalitzada i també col·laborativa, partint de les pròpies possibilitats i interessos, avançant així en la capacitat personal de seguir aprenent al llarg de tota la vida.”⁶

Entenem que amb un ús correcte de les T.I.C., utilitzant-les com a instrument i no com a objectiu, es poden crear contextos que afavoreixin el desenvolupament de la curiositat i l'observació i que permetin fer aportacions creatives.

La utilització de gran varietat de materials i recursos, juntament amb la diversitat, reversibilitat i seqüenciació de processos i accions és fonamental per anar alimentant un procés creatiu basat en la descoberta i l'experimentació, perquè les accions mateixes ofereixen noves possibilitats, obren nous camins.

En el nostre cas hem optat per no precipitar-nos com a equip a l'hora de crear aquests entorns digitals als quals fa referència el text citat. Hem provat la incorporació d'algun dispositiu als tallers (portant de casa una tauleta i recuperant l'antic projector de diapositives) per mirar de quina

⁶ Departament d'Ensenyament (2016): *Currículum ... op.cit.*, pàg30

manera podríem ampliar les potencialitats de l'espai. Tenim el convenciment que cal aprofundir en l'estudi de la relació entre els materials reals, els entorns que ofereixen dimensions virtuals i els llenguatges expressius dels infants per generar així una interactivitat real que va molt més enllà d'arrossegar el dit en una tauleta o a la pissarra digital.

A tall d'exemple adjuntem unes imatges de projectes que han sorgit en alguns dels nostres Tallers.

Al taller de pintar i pastar

Al taller de llum i ombra (amb el retroprojector i projector de diapositives)

El projecte

“Començo els meus quadres sota els efectes d’una emoció que tinc i que em fa fugir de la realitat. La causa de l’emoció pot ser un fil que es separa de la tela, una gota d’aigua que cau o l’empremta que en aquest moment el meu dit deixa sobre la superfície brillant de la taula.”

Joan Miró

Descripció

Val a dir que per al projecte que presentem tenim com a referent les escoles del nord d’Itàlia, especialment Reggio Emilia i Pistoia.

L’espai que anomenem “l’aula gran” és l’altell de l’escola i té diferents usos: una part acull la biblioteca de l’escola. L’altra part, durant els matins es converteix en el “taller del material gran” i a les tardes és l’espai de moviment on els infants del parvulari hi realitzen propostes motrius.

El nostre repte és millorar les potencialitats d’aquest espai per poder connectar les possibilitats de treball que ofereix la biblioteca amb la dimensió teatral i de moviment que hi ha al “taller del material gran”. Taller en el qual s’ofereix als nens i nenes l’oportunitat de representar tant la realitat com la fantasia amb materials diversos de gran format.

Tal i com hem fet constar al formulari d’inscripció als Premis Baldiri Reixac, pretenem crear al parvulari un entorn multimèdia on puguem oferir als infants la possibilitat de construir interaccions reals i significatives que vagin més enllà del que les pissarres digitals ofereixen per a les primeres edats, amb la interacció del cos com a protagonista. Un entorn multimèdia que s’adeqüi a la identitat dels nens i nenes d’educació infantil, mentre creen un diàleg real entre el món analògic i la dimensió virtual, que abraci els diferents llenguatges expressius: l’oral, el gràfic i el motriu.

La nostra proposta per aprofitar les potencialitats d’aquest espai consisteix en crear, tal i com hem dit, una instal·lació que faciliti la creació

d'escenaris modelables pels infants a través de l'expressió gràfica, del cos i de les imatges digitals. Aquesta instal·lació es configura a partir de quatre plans:

- Una **pantalla de fons**, escenari en el qual l'infant podrà projectar un paisatge.
- **Materials**, com ara blocs de construcció de gran format, que s'incorporaran davant del paisatge i dels quals s'hi projectarà l'ombra.
- Els **infants** mateixos entraran en aquest paisatge a través del **cos en moviment** creant noves ombres, nous efectes.
- Amb l'**iPad** podran intervenir en aquest paisatge generant produccions gràfiques que enriqueiran i complementaran el paisatge.

En definitiva, pretenem que els infants, a través de les noves tecnologies, puguin crear contextos d'interactivitat reals i significatius. Contextos que desenvolupin el màxim d'activitats, d'implicació, d'intercanvi, de dissonància cognitiva i de construcció cognitiva en grup.

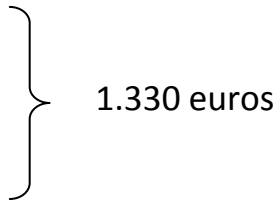
Un espai-aula que canviï de fesomia en el transcurs del temps i en funció de les interaccions que s'hi produeixen. Si tenim en compte les especificitats de l'entorn natural i humà, i si partim de la intervenció dels nens i nenes i de la transformació que ells mateixos poden provocar a l'espai a través de la seva actuació i intervenció, podrem viure un procés de creació-transformació-reestructuració de l'espai. Un procés fonamentat en l'experimentació i que ens permetrà, alhora, valorar la nostra intervenció, posant-se en funcionament una espiral cada vegada més rica i complexa d'interaccions.

Objectius

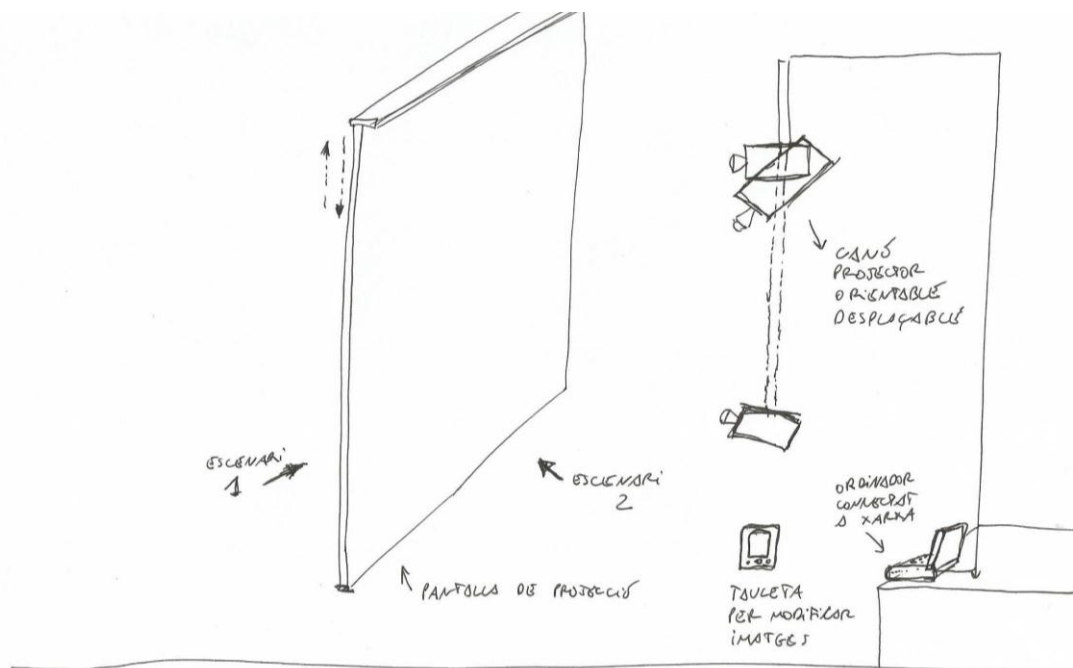
- Connectar els diferents camp del coneixement i els llenguatges expressius a través d'un entorn multimèdia que permeti una interactivitat real.
- Afavorir la generació d'escenaris modelables pels infants amb l'ajut de dispositius digitals que estaran al seu abast.
- Facilitar el desenvolupament de l'oralitat dels infants de l'escola gràcies a la possibilitat de la creació d'escenaris virtuals.
- Construir interaccions entre el llenguatge oral i els llenguatges motriu i gràfic aprofitant el veïnatge entre la biblioteca i el "taller del material gran" i, per tant, a partir dels vincles que regularment els ofereixen els contes en aquest espai.

Descripció tècnica de la instal·lació i pressupost

Aparells necessaris i pressupost general:

- Canó de projecció amb lent ultra-llarga
 - Suport de sostre
 - Altaveus
 - Caixa de connexions
 - iPad's (dues unitats): 858 euros
 - Dues fundes per als ipad's : 98 euros
 - Ordinador portàtil: 800 euros
 - Pantalla de projecció: 215 euros
 - Sistema Apple TV per ampliar el wiffi de l'espai : 179 euros
 - Formació i assessorament del l'equip de mestres: 900 euros
-

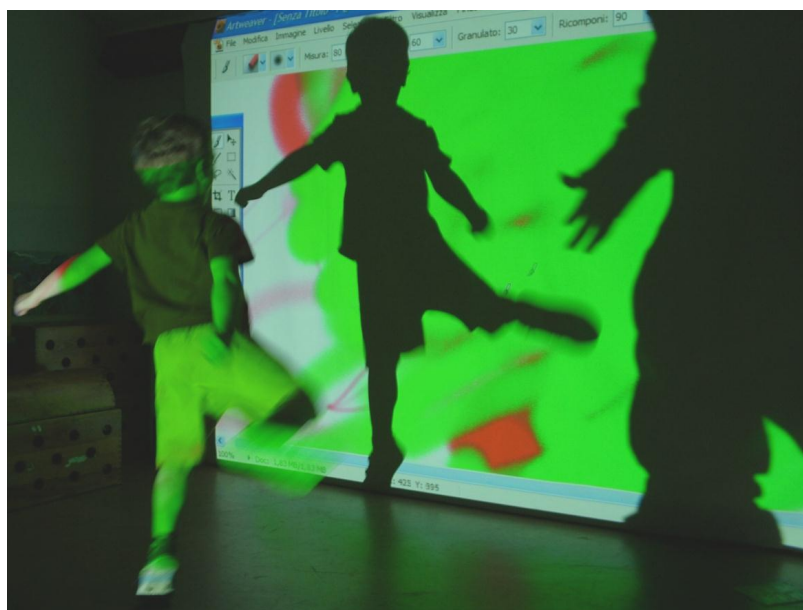
Esbós de la instal·lació

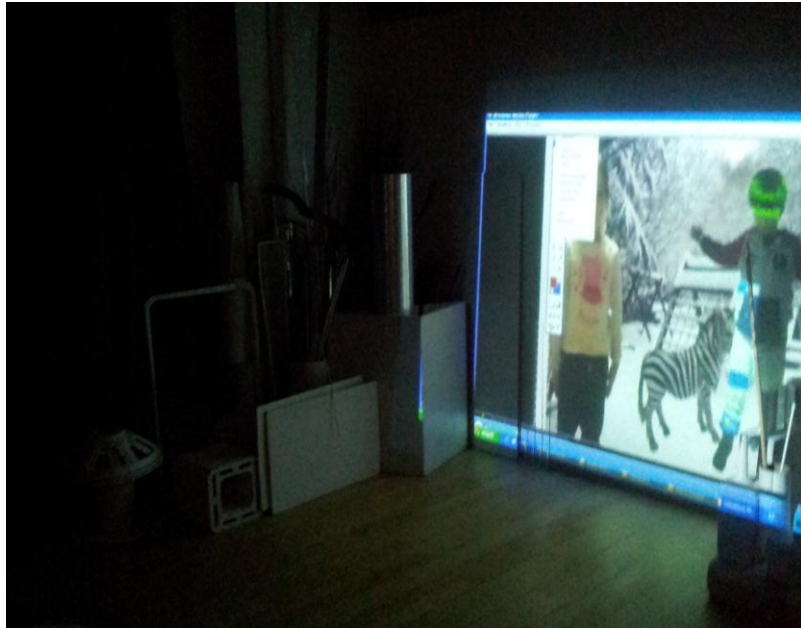

Amb aquesta instal·lació a l'espai de l'aula gran els infants podrien utilitzar els dos escenaris que permet la pantalla de projecció col·locada al centre de l'espai. Quan l'infant està situat a l'escenari 2, el seu cos s'integra en la imatge que està projectada a la pantalla i alhora s'hi projecta la seva ombra. Si l'infant es situa a l'escenari 1, es visualitza la seva ombra des de la banda contrària.

A més a més, pretenem que un altre company, des de l'iPad i mitjançant un programa de dibuix pugui intervenir modificant la imatge i, per tant, l'escenari, creant-se d'aquesta manera, la interacció entre els diferents llenguatges expressius.

Imatges del possible resultat obtingudes en visites a escoles del nord d'Itàlia

Calendari d'aplicació

Tercer trimestre curs 2016-2017	Primer i segon trimestre Curs 2017-2018	Tercer trimestre Curs 2017-2018
- Recollida de documentació. - Formació de l'equip de mestres. - Presentació als companys de primària. - Presentació del projecte a les famílies.	- Elaboració dels instruments d'observació. - Període de treball, observació i documentació dels projectes nascuts al taller del material gran.	- Lectura en equip de la documentació. - Balanç de l'experiència. - Balanç amb les famílies.

Resultats esperats

En relació al procés d'aprenentatge dels infants esperem l'optimització de:

- La globalització de les diferents àrees del coneixement.
- L'accessibilitat significativa als instruments digitals i a les noves tecnologies.
- La connexió entre els diferents llenguatges expressius.
- L'empoderament i transformació dels espais de l'escola.
- El protagonisme del cos i del moviment com a motor de noves experiències.

- La funcionalitat del món de l'escrit i de l'expressió gràfica com a instruments per a la comunicació i l'expressió.
- La connexió de la literatura amb la vida dels Tallers.
- L'estimulació de la fantasia, la imaginació i la creativitat a partir dels llenguatges expressius.
- L'afavoriment del treball cooperatiu entre iguals en un context que demana la negociació i la construcció d'acords .
- La utilització compartida de dispositius digitals per donar forma a un objectiu comú.

En relació a l'evolució del treball de l'equip de mestres:

- L'ampliació de contextos per a l'observació sistemàtica dels processos d'aprenentatge dels infants.
- La comunicació i intercanvi de les propostes i experiències per donar coherència al projecte educatiu del parvulari, i per enriquir la mirada de l'equip de mestres a l'hora d'avaluar als infants.
- L'aprofundiment en la pràctica de la documentació com a instrument d'enriquiment i de millora de l'equip i de la interacció amb els infants i les seves famílies.

Bibliografia

- A.A.V.V. (2007): *Per mano. Pistoia: lo sguardo dei bambini sulle piazze della città*. Pistoia: Assessorato all'educazione e alla formazione.
- A.A.V.V. (2007): *Entramados. La experiencia de una comunidad de aprendizaje*. Barcelona: Graó. Biblioteca de Infantil, 19.
- Altimir, D. (2005): *Com escoltar els infants*. Barcelona: Rosa Sensat. Col·lecció Temes d'infància, 53.
- Cabanellas, I.; Eslava, C. (eds.) (2005): *Territorios de la infancia. Diálogos entre arquitectura y pedagogía*. Barcelona: Graó. Biblioteca de Infantil, 9.
- Departament d'Ensenyament (2016): *Currículum i orientacions educació infantil. Segon cicle*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Edwards, C.; Gandini, Ll.; Forman, G. (a cura di) (1995): *I cento linguaggi dei bambini. L'approccio di Reggio Emilia all'educazione dell'infanzia*. Bergamo: Edizioni Junior.
- Fortunati, A.; Fumagalli, G.; Galluzzi, S. (2008): *La progettazione dello spazio nei servizi educativi per l'infanzia*. Bergamo: Edizioni Junior.
- Galardini, A. L.; Lozelli, S.; Davoli, M.; Tognetti, G. (2010): *Documentar. Afinar els ulls per captar moments*. Barcelona: Rosa Sensat. Col·lecció Temes d'infància, 62.
- Hernández, F; Ventura, M. (2008): *La organización del currículum por proyectos de trabajo*. Barcelona: Octaedro.
- Jubany, J. (2012): *Connecta't per aprendre. Aprenentatge social i personalitzat*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Project Zero (2009): *Rendere visibile l'apprendimento. Bambini che apprendono individualmente e in gruppo*. Reggio Emilia: Reggio Children.
- Pujol, M. (2009): "Crocevia". Dins: A.A.V.V., *Vedere l'alba dentro all'imbrunire. Laboratori d'arte e di pensiero nelle scuole dell'infanzia*. Ferrara: Istituzione dei Servizi Educativi, Scolastici e per le Famiglie del Comune di Ferrara.
- Pujol, M.; Roca, N. (1991): *Treballar per projectes a parvulari*. Vic: Eumo Editorial.

- Rodari, G. (1996): *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna.
- Ruiz de Velasco, A.; Abad, J. (2011): *El juego simbólico*. Barcelona: Graó. Biblioteca de Infantil, 31.
- Sans, S.; Balada, M. (2004-2008): *Taller de Plàstica del Carrau Blau*. Barcelona: Rosa Sensat. Col·lecció Fragments. (Diversos volums).

Annexos

Vegeu document a part.